

2022Z10045

Vragen van de leden **Koekkoek** (Volt) en **Van der Lee** (GroenLinks) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *noodvisa voor journalisten* (ingezonden 20 mei 2022).

Vraag 1

Kunt u toelichten hoe de Nederlandse posten in Rusland de inzet voor mensenrechtenverdedigers, onder wie journalisten, kunnen voortzetten na de aanstaande uitzetting van vijftien Nederlandse diplomaten?

Vraag 2

Bent u bekend met de reikwijdte van de toegenomen dreiging voor mensenrechtenverdedigers in Rusland sinds het Russische leger Oekraïne aanviel, waaronder vervolging van critici van de oorlog vanwege «het in diskrediet brengen van het leger», of op grond van terrorisme-aanklachten, laster of fraude?

Vraag 3

Bent u bekend met het feit dat het verspreiden van «nepnieuws» kan worden bestraft met maximaal vijftien jaar cel, en dat er (eind april) al meer dan 15.000 mensen zijn beboet of gearresteerd vanwege deelname aan anti-oorlogsdemonstraties of -acties?^{1 2 3}

Vraag 4

Bent u bekend met de clause in de *EU Guidelines for Human Rights Defenders* (waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd) die van EU-lidstaten verlangt dat zij «snelle hulp en bescherming bieden aan mensenrechtenverdedigers in derde landen die in gevaar verkeren, onder

¹ Amnesty International, 30 maart 2022, «Russia: Authorities launch witch-hunt to catch anyone sharing anti-war views» (<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/03/russia-authorities-launch-witch-hunt-to-catch-anyone-sharing-anti-war-views/>).

² Amnesty International, 22 april 2022, «Russia: Prominent opposition activist faces up to 15 years in prison for sharing information about the war in Ukraine» (<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/04/russia-prominent-opposition-activist-faces-up-to-15-years-in-prison-for-sharing-information-about-the-war-in-ukraine/>).

³ Amnesty International, 13 april 2022, «Russia: Artist detained amid clampdown on anti-war feminists» (<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/04/russia-artist-detained-amid-clampdown-on-anti-war-feminists/>).

meer door noodvisa uit te geven en te voorzien in tijdelijke opvang in EU-lidstaten»?⁴

Vraag 5

Erkent u dat Russische journalisten en andere Russische mensenrechtenverdedigers die gevaar lopen onder deze clausule vallen? Ziet u kans om deze route vaker in te zetten voor mensenrechtenverdedigers en journalisten in bedreigende situaties?

Vraag 6

Erkent u dat er een verschil bestaat tussen *long-term multi-entry Schengen visa*, waarvoor een band met het uitnodigende land wel gevraagd mag worden, en noodvisa voor mensenrechtenverdedigers in acute bedreigende situaties waarbij het doel is om de betrokkene uit die situatie te redden en de consulaire mogelijkheid te geven om zo snel mogelijk het land te verlaten?⁵

Vraag 7

Bent u bekend met het feit dat op basis van de *EU Guidelines on Human Rights Defenders* een band met Nederland niet in de regels van de Visa Code staat, en dus geen criterium hoeft te zijn voor het verstrekken van een noodvisum?

Vraag 8

Hoe beoordeelt u het feit dat de Nederlandse ambassade te Moskou meermaals bij de beoordeling tot afgifte van een noodvisum aan Russische mensenrechtenverdedigers de binding met Nederland als criterium heeft opgevraagd? Lopen mensenrechtenverdedigers in acute bedreigende situaties hierdoor het risico dat hen een noodvisum wordt onzegd?

Vraag 9

Hoe beoordeelt u deze discrepantie tussen het internationale Schengenverdrag en de EU-richtsnoeren enerzijds, en het handelen van de Nederlandse ambassade te Moskou anderzijds?

Vraag 10

Wat kunt u doen om te voldoen aan de internationale plicht om mensenrechtenverdedigers en journalisten in bedreigende situaties een optie tot veiligheid te bieden middels een noodvisum om de Schengen-unie binnen te kunnen komen?

Vraag 11

Hoe kunt u invulling geven aan het noodvisum-systeem zoals aanbevolen in de *EU Human Rights Guidelines* om zo te voorkomen dat mensenrechtenverdedigers en journalisten tussen wal en schip raken door een gebrek aan uniforme regelgeving op EU-niveau?

Vraag 12

Hoe gaat u een mogelijkheid tot noodvisa creëren voor journalisten in bedreigende situaties en hiermee invulling geven aan de motie-Dassen en Van der Lee van 17 juni 2021 (Kamerstuk 35 663, nr. 27), die met ruime Kamermeerderheid werd aangenomen?

⁴ Ensuring protection – European Union Guidelines on Human Rights Defenders (ohchr.org) (pag. 11).

⁵ Artikel 24.2